

НЕОБХІДНІСТЬ АКТУАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Г.М. Шевченко

Сумський державний університет, м. Суми

Наразі в світі та в Україні виникла необхідність актуалізації соціального капіталу в різних сферах економічного життя, зокрема, в сфері туризму і рекреації. При цьому соціальний капітал розглядається як об'єкт державної політики. В концептуальному плані пріоритет віддається сталому розвитку, в якому поряд із соціокультурними та політичними чинниками приймаються до уваги еколого-економічні чинники туристично-рекреаційної діяльності.

Україна приймає щорічно понад 20 млн. іноземних громадян, які приїждять переважно зі Східної Європи, а також із Західної Європи, США і Канади. Активізації туристично-рекреаційної діяльності на державних землях рекреаційного призначення України забезпечує окремий стратегічний напрям політики українського уряду з регулювання соціально-економічних процесів в рамках сталого розвитку.

За допомогою актуалізації соціального капіталу туризм і рекреація в Україні мають знайти шляхи для свого росту без шкоди якості відпочинку, яка приваблює людей відвідувати нашу країну. Один із найголовніших чинників, який робить Україну унікальною і привабливою для відвідувачів – це природні, зокрема, рекреаційні ресурси. Щоб зберегти якість цих національних активів, – ландшафтних краєвидів (Крим, Карпати, Шацькі озера, Софіївський парк та ін.), курортів, таких як Ялта, медичного туризму (спа-курорти, пластична хірургія, грязьові ванни), мінеральних джерел (Трускавець та Миргород), багатих і різноманітних культурних традицій, гостинного і привітного населення, – необхідне розширення активного партнерства між урядом, бізнесом та громадами.

Соціальний капітал як найбільш дискусійний і важкий для вимірювання в системі різних форм капіталу, оскільки більшість його компонентів невлітими для статистичних і математичних інструментів і методик, – складається із активів довіри, взаєморозуміння, сумісних цінностей, соціально накопиченого досвіду та знань тощо.

Отже, ідея даної роботи полягає в наступному. Україна має впроваджувати в життя політику ефективного, раціонального і збалансованого використання капіталу в усіх його формах у напрямку сталого розвитку. Соціальна форма капіталу є найменш дослідженою, так само як і діяльність галузей національної економіки і соціальної політики, в яких цей капітал, з одного боку, має ефективно використовуватися, а, з іншого боку, – формується. Туризм і рекреація є однією з таких галузей. У даний час актуальність даного дослідження в контексті державної політики посилюється такою майбутньою подією, як Євро-2012. На прикладі останніх етапів підготовки до цієї події стала очевидною не лише для українського, а й для світового співтовариства, слабка ланка вітчизняної державної політики, а саме: відсутність координації дій між різними гілками влади та чітко фіксованої відповідальності, недостатня кваліфікація та мотивація волонтерів, нерозвинена культура спілкування і в цілому недостатнє сприяння з боку влади соціальній координації економічної діяльності. Йдеться про дефіцит соціального капіталу в Україні, який є основою туристично-рекреаційної галузі та загальної економічної стабільності та державної політики у довгостроковій перспективі.

Характер взаємозв'язків у системі “державна політика – соціальний капітал” подібний до дії “принципу бумерангу”, оскільки більшість політичних принципів, включаючи демократію, міжнародні та національні цінності є елементами соціального капіталу. Для того, щоб ретельно вивчити ці взаємозв'язки, виникає необхідність, по-перше, в комплексній оцінці соціального капіталу і, по-друге, в аналізі на основі цієї оцінки конкретних механізмів та інструментів державної політики щодо таких питань, як планування та регулювання туризму та рекреації, в тому числі включаючи мінімізацію впливу на природні та культурні цінності, додаткове фінансування Міністерств культури, соціальної політики, екології та природних ресурсів України, забезпечення рівного доступу до державних земель, призначених для різноманітних видів відпочинку та туризму, сприяння розвитку технологій соціального навчання, створення справедливої і доступної структури туристично-рекреаційної діяльності для всіх зацікавлених сторін тощо.

Таким чином, на сучасному етапі розвитку України, який характеризується загальною кризовістю, в тому числі й фінансовою, необхідне, насамперед, відродження її соціального капіталу. З нашого боку, подальші дослідження будуть спрямовані на отримання реалістичних результатів оцінки соціального капіталу в туристично-рекреаційній сфері з тим, щоб оптимально їх використовувати у практичній площині відповідних напрямів державної політики.